

Interpretacja geometryczna nierówności typu $|x - a| < b$

- Wprowadzenie
- Przeczytaj
- Film samouczek
- Sprawdź się
- Dla nauczyciela

Interpretacja geometryczna nierówności typu

$$|x - a| < b$$

Źródło: Andrew Buchanan, dostępny w internecie: www.unsplash.com.

Wiesz już jak geometrycznie rozwiązać nierówność typu $|x| < b$. W tym materiale dowiesz się jak należy postępować, jeśli wewnątrz modułu pojawi się suma lub różnica liczby i zmiennej. Z geometrii wiemy, że odległość dwóch dowolnych punktów jest liczbą nieujemną. Odległość dwóch punktów na osi liczbowej, to właśnie wartość bezwzględna różnicy ich współrzędnych.

Twoje cele

- Utrwalisz definicję geometryczną wartości bezwzględnej liczby a .
- Udoskonalisz umiejętności zapisywania za pomocą warunków $|x - a| < b$ oraz $|x - a| \leq b$, przedziałów przedstawionych na osi liczbowej.
- Nauczysz się rozwiązywać nierówności typu $|x - a| < b$ oraz $|x - a| \leq b$.
- Narysujesz wykres funkcji $f(x) = |x|$, $f(x) = |x - a|$, $f(x) = |x + a|$ i odczytasz z nich rozwiązanie odpowiednich nierówności.

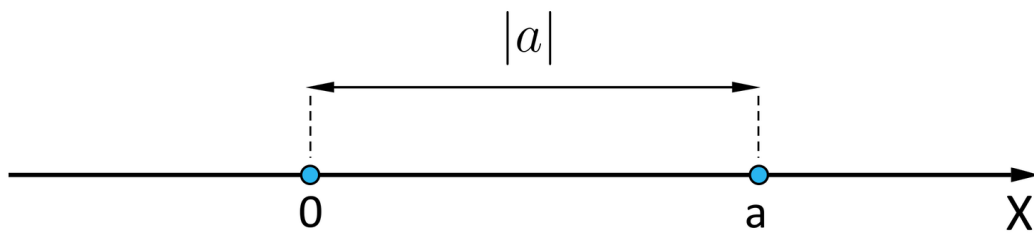
Przeczytaj

Wartość bezwzględna liczby rzeczywistej a

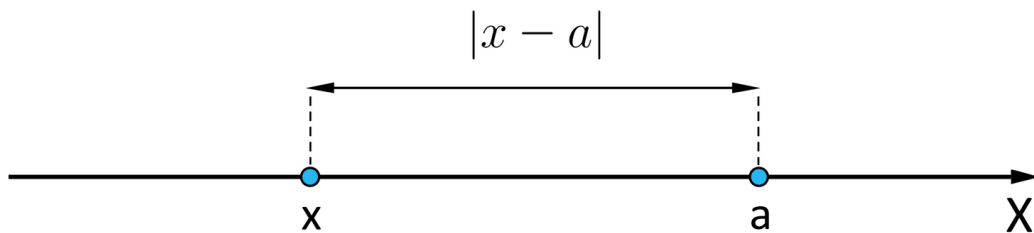
Wiesz już, że wartość bezwzględną liczby rzeczywistej a , możemy zinterpretować jako odległość tej liczby od liczby 0 na osi liczbowej.

$|a|$ – odległość liczby a od liczby 0 na osi liczbowej.

Odległość dwóch punktów na osi liczbowej, to wartość bezwzględna różnicy ich współrzędnych.

$|x - a|$ – odległość liczby a od liczby x na osi liczbowej.

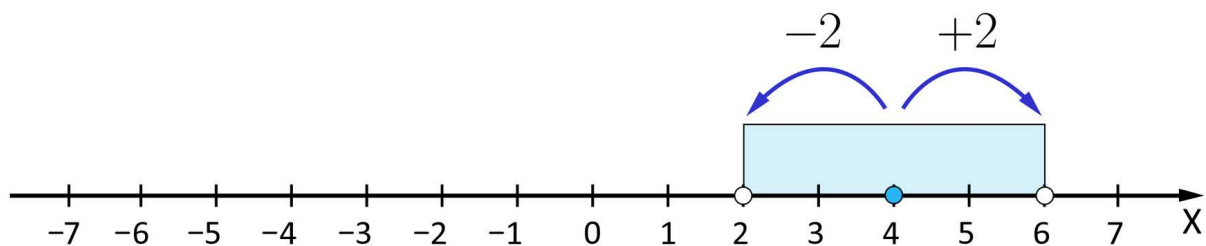

Zapoznaj się z przykładami.

Przykład 1

Zaznacz na osi liczbowej liczby spełniające warunek $|x - 4| < 2$.

Warunek ten spełniają wszystkie liczby rzeczywiste x , których odległość od liczby 4 jest mniejsza od 2.

Rozwiązaniem nierówności $|x - 4| < 2$ jest przedział otwarty $(2, 6)$.

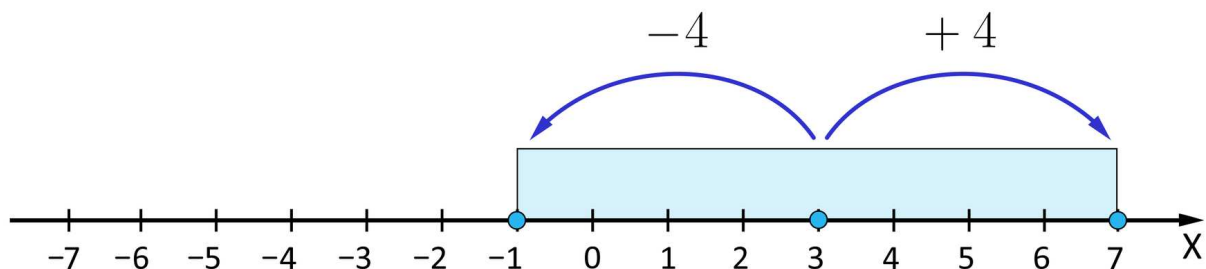
Zwróć uwagę, że liczby 2 oraz 6 nie należą do tego przedziału, ponieważ ich odległość od liczby cztery **jest równa 2**.

$$x \in (2, 6)$$

Przykład 2

Rozwiąż nierówność $|x - 3| \leq 4$. Zaznacz rozwiązanie na osi liczbowej i zapisz za pomocą przedziału.

Warunek ten spełniają wszystkie liczby rzeczywiste x , których odległość od liczby 3 jest równa 4 oraz te, których ta odległość jest mniejsza od 4.

Rozwiązaniem nierówności $|x - 3| \leq 4$ jest przedział domknięty $\langle -1, 7 \rangle$.

Liczby -1 oraz 7 należą do tego przedziału.

$$x \in \langle -1, 7 \rangle$$

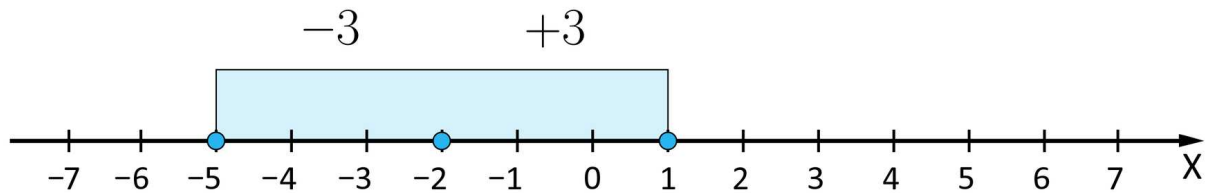
Przykład 3

Rozwiąż nierówność $|x + 2| \leq 3$. Zaznacz rozwiązanie na osi liczbowej i zapisz za pomocą przedziału.

Aby różnica pod modułem była widoczna, możemy zapisać powyższą nierówność następująco:

$$|x - (-2)| \leq 3$$

A zatem ten warunek jest spełniony przez wszystkie liczby rzeczywiste x , których odległość od liczby (-2) jest równa 3 oraz te, których ta odległość jest mniejsza od 3.

Rozwiązaniem nierówności $|x + 2| \leq 3$ jest przedział domknięty $\langle -5, 1 \rangle$.

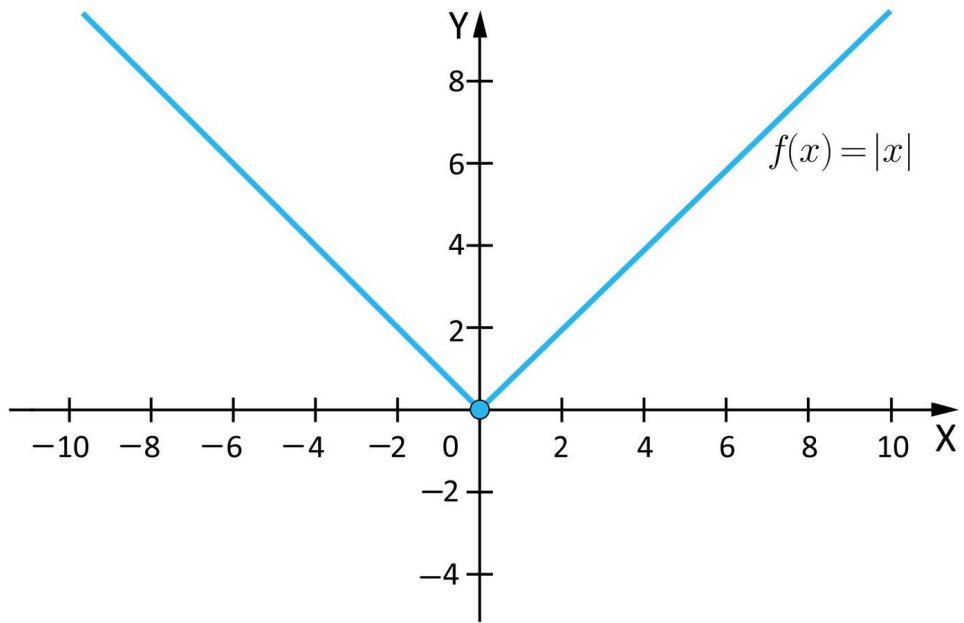
$$x \in \langle -5, 1 \rangle$$

Nierówności tego typu możemy również rozwiązywać korzystając z wykresu funkcji $f(x) = |x|$.

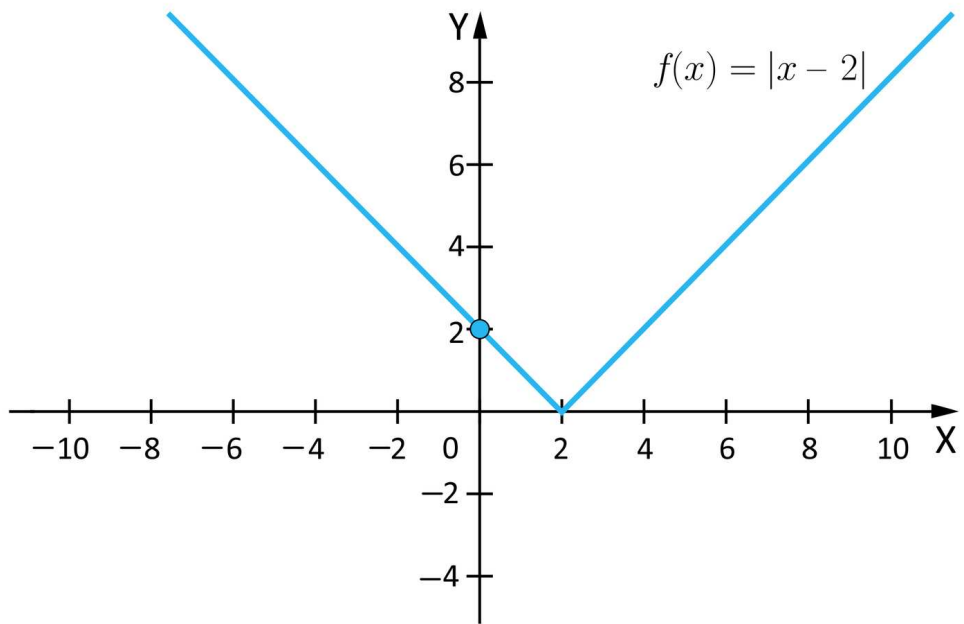
Przykład 4

Przypomnij sobie jak wyglądają wykresy funkcji, w wzorze których pojawia się symbol modułu. Przeanalizuj poniższe przykłady.

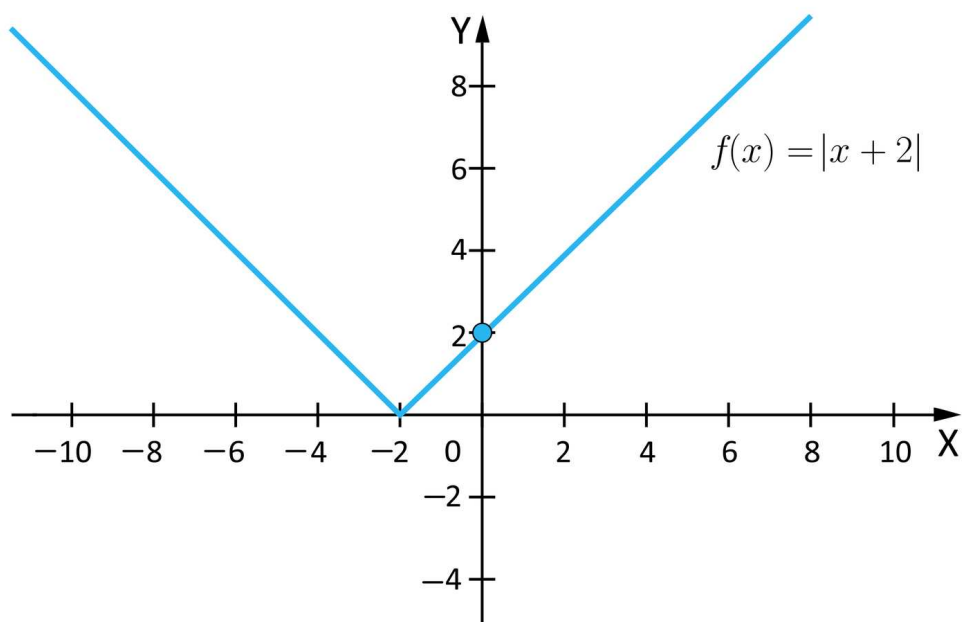
$$f(x) = |x|$$

$$f(x) = |x - 2|$$

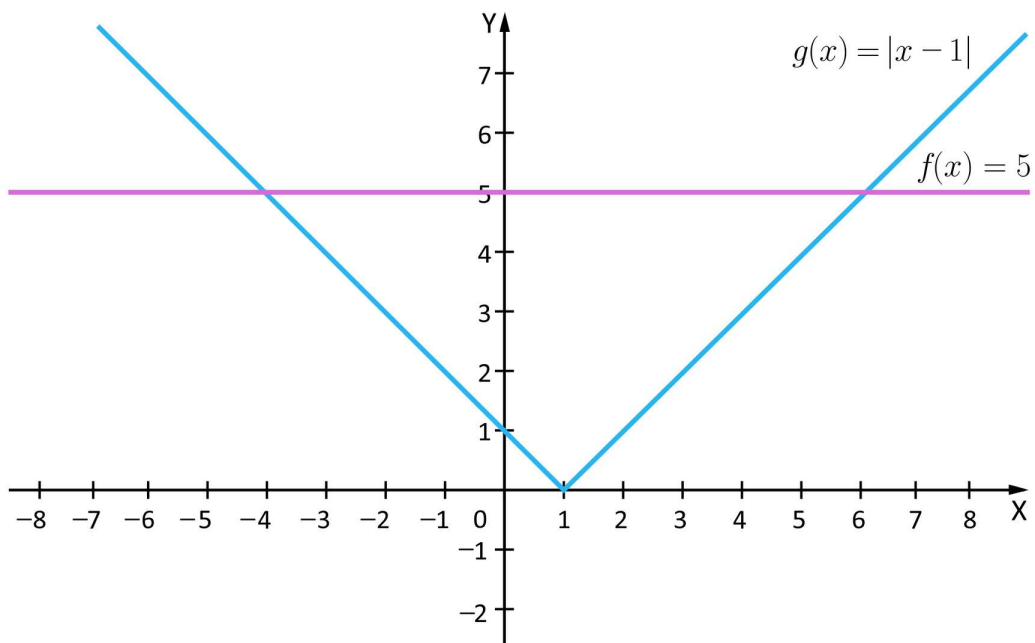
$$f(x) = |x + 2|$$

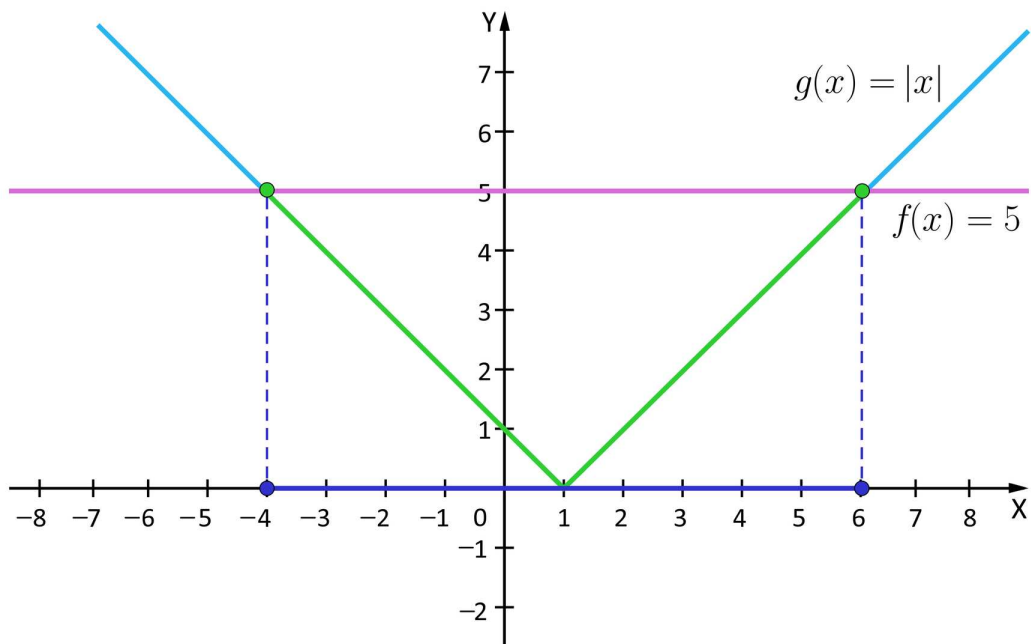
Przykład 5

Rozwiąż graficznie nierówność $|x - 1| \leq 5$. Zapisz rozwiązanie za pomocą przedziału.

Rysujemy w jednym układzie współrzędnych wykresy funkcji $f(x) = 5$ oraz $g(x) = |x - 1|$.

Odczytujemy z wykresu w jakim przedziale, wartości funkcji g są równe wartościom funkcji f lub od nich mniejsze.

Rozwiązaniem nierówności $|x - 1| \leq 5$ jest przedział domknięty $\langle -4, 6 \rangle$.

$$x \in \langle -4, 6 \rangle$$

Słownik

odległość dwóch punktów na osi liczbowej

wartość bezwzględna różnicy współrzędnych tych punktów $|x_1 - x_2|$

Film samouczek

Polecenie 1

Przeanalizuj przykłady rozwiązywania nierówności modułowych metodą graficzną, przedstawione w filmie samouczku.

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DZvWgTpoE>

Film nawiązujący do treści lekcji dotyczącej interpretacji geometrycznej nierówności.

Polecenie 2

Rozwiąż nierówność $|x + 3| \leq 4$.

Spróbuj zastosować każdy z zaprezentowanych sposobów.

Zaznacz rozwiązanie na osi liczbowej i zapisz w postaci przedziału.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 2

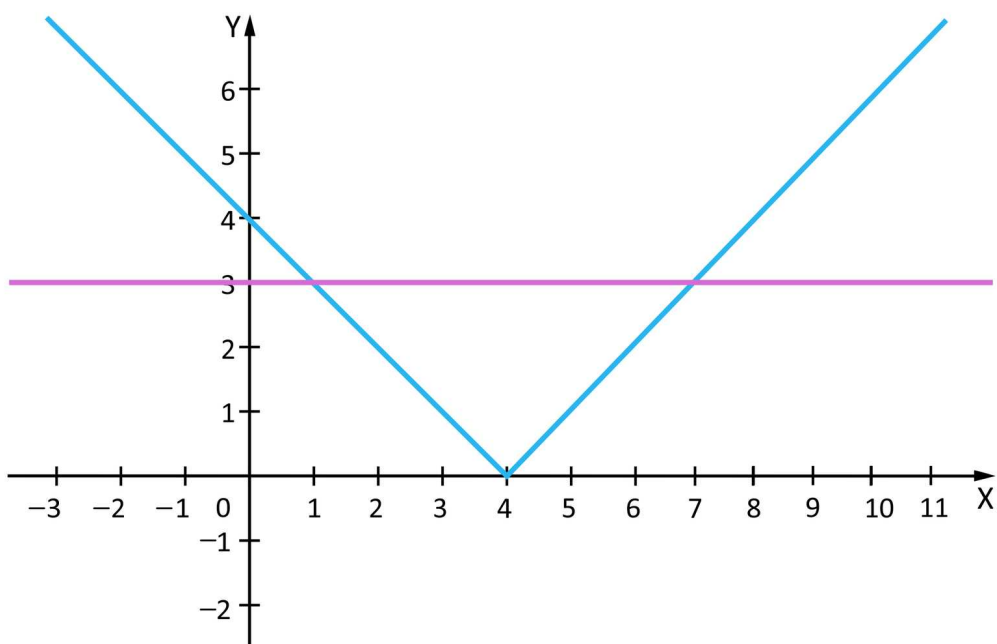
Ćwiczenie 3

Ćwiczenie 4

Wskaż nierówności, których rozwiązania można odczytać z poniższego wykresu.

Ćwiczenie 5

Ćwiczenie 6

Wskaż wykres, z którego możesz odczytać rozwiązanie nierówności $|x + 5| < 4$.

Ćwiczenie 7

Ćwiczenie 8

Rozwiąż nierówności:

a. $|x - 10| < 6$,

b. $|-x - 8| \leq 4$.

Dla nauczyciela

Autor: Beata Wojciechowska

Przedmiot: Matematyka

Temat: Interpretacja geometryczna nierówności typu $|x - a| < b$

Grupa docelowa:

III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres rozszerzony

Podstawa programowa:

I. Liczby rzeczywiste. Zakres podstawowy.

Uczeń:

7) stosuje interpretację geometryczną i algebraiczną wartości bezwzględnej, rozwiązuje równania i nierówności typu: $|x + 4| = 5$, $|x - 2| < 3$, $|x + 3| \geq 4$.

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji
- kompetencje matematyczne oraz kompetencje w zakresie nauk przyrodniczych, technologii i inżynierii
- kompetencje cyfrowe
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się

Cele operacyjne:

Uczeń:

- utrwała definicję geometryczną wartości bezwzględnej
- doskonali umiejętności zapisywania przedziałów przedstawionych na osi liczbowej za pomocą warunków $|x - a| < b$ oraz $|x - a| \leq b$
- rozwiązuje nierówności typu $|x - a| < b$ oraz $|x - a| \leq b$
- rysuje wykresy funkcji $f(x) = |x|$, $f(x) = |x - a|$, $f(x) = |x + a|$ i odczytuje z nich rozwiązanie odpowiednich nierówności

Strategie nauczania:

- konstruktywizm

Metody i techniki nauczania:

- analiza przypadku
- grupy eksperckie

Formy pracy:

- praca indywidualna
- praca w grupach
- praca w parach

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do Internetu, słuchawki
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda

Przebieg lekcji

Faza wstępna:

1. Nauczyciel podaje temat i cele zajęć oraz wspólnie z uczniami ustala kryteria sukcesu.
2. Uczniowie w wyznaczonych grupach przypominają sobie wiadomości i umiejętności dotyczące zaznaczania na osi przedziałów określonymi warunkami typu $|x| < b$, $|x| \leq b$ oraz wykresów funkcji $f(x) = |x|$, $f(x) = |x - a|$, $f(x) = |x + a|$.

Faza realizacyjna:

1. Przedstawiciele grup eksperckich omawiają przydzielony temat:
  - zaznaczanie na osi przedziałów określonymi warunkami typu $|x| < b$,
  - zaznaczanie na osi przedziałów określonymi warunkami typu $|x| \leq b$,
  - wykresy funkcji $f(x) = |x|$, $f(x) = |x - a|$, $f(x) = |x + a|$.
2. Każda grupa ma 5 minut na przedstawienie prezentacji swojego zagadnienia.
3. Uczniowie pracują w parach metodą analizy przypadku. Analizują przykłady zawarte w części „Przeczytaj” oraz film samouczek.
4. Pracując indywidualnie, uczniowie wykonują polecenie umieszczone pod medium bazowym. Przy pomocy nauczyciela wyjaśniają wątpliwości.
5. Pracując indywidualnie, uczniowie wykonują ćwiczenia interaktywne 1 – 8.

Faza podsumowująca:

1. Jako podsumowanie nauczyciel zadaje uczniom pytania dotyczące ćwiczeń. Uczniowie wskazują nauczycielowi, na jakie trudności natknęli się rozwiązując zadania. Wspólnie znajdują rozwiązanie problemów.
2. Nauczyciel omawia przebieg zajęć, wskazuje mocne i słabe strony pracy uczniów, udzielając im tym samym informacji zwrotnej.

Praca domowa:

Uczniowie wykonują ćwiczenia, których nie zdążyli zrobić na lekcji.

Materiały pomocnicze:

- [Definicja wartości bezwzględnej](#)
- [Nierówności stopnia pierwszego](#)

Wskazówki metodyczne:

Uczniowie mogą wykorzystać materiały multimedialne do utrwalenia wiadomości z lekcji i jako pomoc przy odrabianiu pracy domowej.